

Positionspapper 1: Elförsörjning

Huvudbudskap

- 1. Robust elförsörjning är en förutsättning för Sveriges digitala infrastruktur och konkurrenskraft**
- 2. Bristande transparens och svaga incitament i anslutningsprocessen – särskilt gällande nyanslutningar – riskerar att fördröja investeringar och styra dem till andra länder**
- 3. Elnätsregleringen behöver reformeras så att nätbolag och Svenska Kraftnät har tydliga drivkrafter – inklusive ekonomiska incitament – att prioritera kapacitetsutbyggnad, snabb anslutning och transparenta villkor**

Sammanhang

Datacenter är idag en grundläggande del av Sveriges digitala infrastruktur. Betalsystem, sjukvård, industriproduktion, offentlig förvaltning och den snabbt växande AI-användningen är direkt beroende av säker och skalbar beräkningskapacitet. Det märks bland annat på mängden installerad effekt (800 MW) som fördubblats sedan 2020, drivet av digitalisering och AI.¹ Tillgången till robust elförsörjning är därmed en förutsättning för hela samhällets digitala funktion och konkurrenskraft.

För branschen är el den avgörande produktionsfaktorn. Datacenteretableringar är kapitalintensiva och kräver långsiktiga investeringsbeslut, ofta i miljardklassen. Osäkerhet kring effekt, anslutningstid och tekniska villkor innebär direkt affärsrisk. I dag är utmaningen inte primärt nationell elproduktion utan överföringskapacitet, regionala flaskhalsar och bristande transparens i anslutningsprocessen. Ett kösystem med spekulativa ansökningar försvårar planering och påverkar Sveriges attraktionskraft relativt jämförbara länder.

Samtidigt kan datacenter vara en stabil och långsiktig aktör i energisystemet. Genom förutsägbara lastprofiler, långsiktiga elavtal och, i vissa fall, möjlig integration med flexibilitets- och värmelösningar kan branschen bidra till nätförvaltning, ny fossilfri produktion och ökad systemeffektivitet. Elförsörjningsfrågan handlar därför inte enbart om tillgång, utan om hur regelverk och incitament utformas så att energisystem och digital infrastruktur utvecklas i takt, till nytta för både näringsliv och samhälle.

---

¹ Den ekonomiska och strategiska betydelsen av datacenter i Sverige, SweDCI (2026)

SweDCI:s position

Regleringen av elmarknaden och elnätsanslutning måste anpassas till en snabb, effektintensiv industriell omställning. Det kräver ökad transparens, reformerade incitament för nätbolag och Svenska Kraftnät, samt tydligare prioriteringsramar för anslutningsprocessen där projekt som är redo att anslutas får anslutning först.

SweDCI:s rekommendationer

1. Svenska Kraftnät ska lämna tidigare besked om tidsram för elanslutning

Svenska Kraftnät har på regeringens uppdrag infört skärpta mognadskrav och utvecklar nu anslutningsprocessen vidare, med redovisning i april 2026. Dessa reformer adresserar vilka krav som ställs på sökande – men inte den mest akuta bristen: avsaknaden av besked om när ett beslut kan förväntas. För datacenteraktörer, vars investeringscykler kräver långsiktig planering, är ovissheten om tidsramar ofta ett större hinder än kraven i sig. Svenska Kraftnät bör därför åläggas att lämna tidsindikationer med tydliga milstolpar för handläggning av anslutningsärenden, så att sökande aktörer kan planera sin etablering utifrån en förutsebar process.

2. Ålägg nätbolagen att transparent redovisa ansökningsprocesser

Ansökningsprocessen för elanslutning präglas av bristande transparens kring köläge och kapacitetsbedömningar, vilket försvårar investeringsbeslut och långsiktig planering. Flera europeiska länder har infört modeller för ökad insyn i nätanslutningsprocessen. I Nederländerna publicerar elnätsbolagen en gemensam kapacitetskarta som per nätområde visar tillgänglig och efterfrågad överföringskapacitet samt totalt antal förfrågningar och sammanlagd efterfrågad effekt (MW) i kö – utan att enskilda aktörers identitet exponeras. I Finland tillhandahåller Fingrid överblick över tillgänglig anslutningskapacitet genom kartverket Grid Scope, och i Norge publicerar Statnett motsvarande uppgifter på aktörsnivå. Svenska Kraftnät och regionala nätbolag bör åläggas att på ett standardiserat och offentligt tillgängligt sätt redovisa köläge och prognoser för nätkapacitet där exemplen ovan kan tjäna som inspiration.

3. Säkerställ att nätbolagens intäktsreglering stöttar kapacitetsutbyggnad och snabb anslutning

Elnätsbolagens intäktsreglering är primärt inriktad på leveranssäkerhet och kostnadseffektivitet, vilket i dag begränsar drivkrafterna för proaktiv kapacitetsutbyggnad. Energimarknadsinspektionens förslag till ny intäktsreglering från 2028 riskerar att förstärka denna problematik: om anslutningsavgifter lyfts ur kapitalbasen – i linje med den modell som redan införts för gasnäten – ger nyanslutningar lägre avkastning per investerad krona än återinvesteringar i befintligt nät. Det skapar en snedvridning som gör att nätbolagen har svagare ekonomiska drivkrafter att prioritera nya

anslutningar, i direkt motsats till planeringsmålet och den industriella elektrifieringens behov.

Datacenterindustrin har betalningsvilja för sin rättvisa andel för användningen av elnätet. Regleringen bör utformas så att denna vilja kan omsättas i faktisk kapacitetsutbyggnad – inte bromsas av en intäktmodell som systematiskt missgynnar nyanslutning. Regeringen bör därför säkerställa att den kommande översynen av intäktregleringen ger elnätsbolagen tydliga incitament att prioritera proaktiv kapacitetsutveckling och snabb anslutning av effektintensiv industri.

4. Ge Svenska Kraftnäts bilaga 8 formell status och se över tekniska anslutningskrav

Svenska kraftnäts bilaga 8 – det tekniska kravdokumentet för anslutning till stamnätet – ställer krav på toleranser för elkvalitet som inte alltid är förenliga med datacenters höga krav på driftkontinuitet. Därtill är bilaga 8 ett internt SvK-dokument som inte går att överklaga, vilket begränsar rättssäkerheten för berörda aktörer. Bilaga 8 bör därför ges status som föreskrift eller liknande bindande regel. Regeringen bör därtill ge Svenska Kraftnät i uppdrag att, i dialog med Energimarknadsinspektionen och berörda nätbolag, se över de tekniska anslutningskraven så att de är proportionerliga, verksamhetsneutrala och transparenta.

5. Utvidga datacenters möjlighet till direktkoppling av lokal elproduktion

Datacenter kan redan i dag använda interna nät inom sitt industriområde utan nätkoncession, inklusive för lokal produktion på samma plats. Däremot är möjligheten att koppla närliggande men separat belägen elproduktion direkt till anläggningen mer begränsad. IKN-förordningen undantar sedan 2025 koppling mellan produktionsanläggningar och energilagring, men Energimarknadsinspektionens förslag att även inkludera förbrukningsanläggningar togs inte med i den senaste uppdateringen.² Denna asymmetri i IKN-förordningen bör åtgärdas så att datacenter ges möjlighet att direktkoppla närliggande fossilfri produktion utan att automatiskt omfattas av koncessionsplikt.

Om SweDCI

Swedish Datacenter Industry Association (SweDCI) representerar ca 140 medlemsföretag och organisationer som är verksamma inom datacenterindustrin i Sverige. Läs mer om vår verksamhet och vårt policyarbete på: www.sdia.se

---

² <https://www.foyen.se/aktuellt/%C3%A4ndringar-i-ikn-f%C3%B6rordningen-fler-undantag-fr%C3%A5n-krav-p%C3%A5-koncession-f%C3%B6r-interna-n%C3%A4t>